

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kaheksas koda)

3. aprill 2014*

Eelotsusetaotlus — Direktiiv 93/13/EMÜ — Ajaline kohaldamine — Enne Slovaki Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga aset leidnud asjaolud — Ilmne Euroopa Kohtu pädevuse puudumine

Kohtuasjas C-153/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Okresný súd Bardejovi (Slovakkia) 15. veebruari 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. märtsil 2013, menetluses

Pohotovosť s.r.o.

versus

Ján Soroka,

menetluses osales:

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president C. G. Fernlund, kohtunikud A. Ó Caoimh ja C. Toader (ettekandja),

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Slovaki Vabariik, esindaja: B. Ricziová,

— Euroopa Komisjon, esindajad: A. Tokár ja M. van Beek,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõikele 2,

on andnud järgmise

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

määruse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikleid 6 ja 7 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) artiklitega 38 ja 47.
- 2 See taotlus esitati Pohotovost' s.r.o. (edaspidi „Pohotovost”) ja J. Soroka vahelises vaidluses seoses J. Soroka poolt võlgnitava summa sundkorras sissenõudmisega, mis viimasele Pohotovost'iga sõlmitud tarbijakrediidilepingu alusel anti.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 93/13 artikli 3 lõige 1 sätestab:

„Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.”

- 4 Sama direktiivi artikli 6 lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on oma siseriiklike õigusaktide alusel tarbijaga sõlminud, ei ole tarbijale siduvad ning leping on kõnealustel tingimustel lepinguosalistele jätkuvalt siduv ainult juhul, kui seda on võimalik jätkata nii, et see sisaldab ebaõiglasi tingimusi.”

- 5 Sama direktiivi artikli 7 järgi:

„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.

2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine.

3. Võttes vajalikul määral arvesse siseriiklike õigusakte, on võimalik lõikes 2 nimetatud õiguskaitsevahendeid kasutada eraldi või koos ühe ja sama majandusharu mitme müüja või teenuste osutaja või nende ühingute vastu, mis kasutavad või soovivad kasutada samu või samalaadseid üldisi lepingutingimusi.”

- 6 Direktiivi 93/13 artikkel 8 näeb ette:

„Tarbijakaitse kõrgema taseme tagamiseks võivad liikmesriigid käesoleva direktiivi reguleerimisalas kehtestada või säilitada rangemad sätted, kui need on kooskõlas asutamislepinguga.”

Slovaki õigus

- 7 Tsiiviikohtumenetluse seadustiku (Občiansky súdny poriadok) artikli 93 lõige 2 sätestab:
- „Hageja või kostja toetuseks võib menetlusse astuda ka juriidiline isik, kelle tegevus seisneb õiguste kaitsmises asjakohase seaduse tähenduses [...]”
- 8 Selle seadustiku artikli 251 lõike 4 järgi:
- „Otsuste täitmine ja täitemenetlus asjakohase seaduse tähenduses [...] on reguleeritud käesoleva seaduse eelnevate sätetega, kui asjakohases seaduses ei ole sätestatud teisiti. Otsus tehakse kõigil juhtudel määrusega.”
- 9 Täitemenetluse seadustiku artikli 37 lõige 1 näeb ette:
- „Täitemenetluse osalejad on sissenõudja ja võlgnik; muud isikud võivad olla menetlusosalised ainult selles menetluse osas, milles neile käesoleva seadusega selline seisund on antud. Kui kohus teeb otsuse täitekulude kohta, loetakse menetlusosaliseks ka volituse saanud kohtutäitur.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 10 Pohotovost' andis 10. detsembril 2002 sõlmitud tarbijakrediidilepinguga J. Sorokale laenu summas 10 000 Slovakkia krooni (332 eurot). Selles lepingus sisaldus ka tüüptingimus, millega võlgnik annab enda esindamise volituse üle Pohotovost'i advokaadile T. Kušnír'ile.
- 11 Eelotsusetaotlusest tuleneb, et selles laenulepingus ei olnud märgitud krediidi kulukuse aastamäär ning see sisaldas veel tingimust, millega nähti sanktsioonina ette viivis 0,25% päevas, mis teeb aastamääraks 91,25%.
- 12 Notar tõestas 27. märtsil 2003 avalduse, millega M. Paiček, kes omakorda oli saanud volituse advokaadilt T. Kušnír, tunnistas asjaomases lepingust tulenevat võlga tarbija nimel.
- 13 Vastavalt sellele notariaalaktile, mis on Slovaki õiguskorras täitedokument, esitas Pohotovost' 26. mail 2003 avalduse tema võlanõude suhtes sundtäitmise alustamise lubamiseks. Okresný súd Bardejov (Bardejovi ringkonnakohus) andis 24. juunil 2003 kohtutäiturile täisvolituse alustada täitemenetlust 474,01 euro suuruse summa sissenõudmiseks.
- 14 Tarbijakaitseühendus Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (edaspidi „Združenie HOOS”) esitas 19. augustil 2011 taotluse astuda J. Soroka vastu alustatud täitemenetlusse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus jättis 3. aprillil 2012 selle ühenduse menetlusse astumise avalduse rahuldamata põhjusel, et kolmanda isiku menetlusse astumine on võimalik ainult võistlevas menetluses ning et täitemenetluses ei ole võistlevat menetlust.
- 15 Združenie HOOS kaebas selle otsuse 16. aprillil 2012 edasi, väites, et kolmanda isiku menetlusse astumise välistamine menetluses, kus täitmisavalduse aluseks on vahekohtu otsus või notariaalakt, on ebaseaduslik.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tegi 19. aprillil 2012 määruse täitmise peatamiseks põhjusel, et notariaalakt ei ole täidetav, kuna sellele on alla kirjutanud üks ja see sama isik, kes esindab korraga nii võlausaldajat kui võlgnikku, mis ei ole selle kohtu arvates kohaldatavate Slovaki õigusnormidega, eelkõige tsiiviilseadustiku artikli 22 lõikega 2 kooskõlas.

- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellele Pohotovost' oli esitanud 7. juunil 2012 täitmise peatamise määruse peale kaebuse, märgib eelotsusetaotluses esiteks, et kohtuasjas, kus kostjal ei ole kindlat elukohta, nagu J. Soroka puhul näib olevat, oleks vajalik, et Združenie HOOS saaks menetlusse astuda, kuna see ühendus on käesoleval juhul valmis asjassepuutuva isiku huvide kaitseks menetlusse astuma. Teiseks osutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi ülemkohus) otsustas 10. oktoobril 2012 ühes teises kohtuasjas tehtud otsuse kohaselt, et kolmanda isiku menetlusse astumine on lubatud ainult võistlevas menetluses ning et täitemenetluses ei ole võistlevat menetlust, kuivõrd täitemenetlus on teistsugust laadi menetlus. Üks Najvyšší súd Slovenskej republiky kohtukoosseisu liikmetest esitas nimetatud määruses siiski eriarvamuse, mille kohaselt ei saa kolmanda isiku menetlusse astumine olla mõeldav kogu täitemenetluses, ent selle menetluse teatavates osades peaks see sellegipoolest lubatud olema.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldab sellest, et Najvyšší súd Slovenskej republiky kohtupraktikale tuginedes tuleb Združenie HOOS-i menetlusse astumise avaldus rahuldamata jätta. Ta kahtleb siiski, kas selline kohtupraktika on direktiivi 93/13 sätetega kooskõlas.
- 19 Neil asjaoludel otsustas Okresný súd Bardejov menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [...] direktiivi 93/13[...] sätteid koosmõjus [harta] artiklitega 47 ja 38 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused siseriiklikud õigusnormid, nagu on käesolevas asjas kõne all, mis ei võimalda tarbijakaitse eesmärgil tegutseval juriidilisel isikul astuda täitemenetlusse niisuguse tarbija kaitseks, kelle vastu toimub tarbimislepingust tuleneva võlanõude sissenõudmise menetlus ja keda ei esinda advokaat?
2. Kas Euroopa Liidu õigusnorme, mida on nimetatud esimeses küsimuses, tuleb tõlgendada nii, et kui tarbijakaitse eesmärgil tegutseval juriidilisel isikul ei lubata astuda tarbija kaitseks täitemenetlusse, kusjuures tarbijat ei esinda advokaat, siis rikutakse sellega tarbija ja menetlusse astuja põhiõigust kohtulikule kaitsele [harta] artikli 47 mõttes?”

Menetlus Euroopa Kohtus

- 20 Pohotovost' andis Euroopa Kohtule 4. juuli 2013. aasta kirjas teada, et ta võttis 26. märtsil 2013 oma kaebuse tagasi ning et siseriikliku õiguse järgi oli eelotsusetaotluse esitanud kohus kohustatud menetluse lõpetama. Seega jõustus selle sama kohtu 19. aprillil 2012 antud määrus täitmise peatamiseks.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellel Euroopa Kohus palus kinnitada, et põhikohtuasi on ikka veel tema menetluses, ja anda teada, kas ta jääb oma taotluse juurde, selgitas 3. detsembri 2013. aasta kirjas, et Krajský súd v Prešove (Prešovi piirkonna kohus) tühistas esiteks 31. oktoobri 2013. aasta määrusega 3. aprilli 2012. aasta määruse, millega Združenie HOOS-i menetlusse astumise avaldus rahuldamata jäeti, ja otsustas teiseks, et 19. aprillil 2012 tehtud täitmise peatamise määruse peale esitatud Pohotovost'i kaebuse kohta ei ole vaja otsust teha. Neil asjaoludel andis eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, et tema hinnangul on täitemenetluses menetlusse astumise küsimuse lahendamiseks tingimata vajalik eelotsuse küsimustele vastata, ning märkis, et ta jääb seega oma eelotsusetaotluse juurde.

Euroopa Kohtu pädevus

- 22 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõige 2 sätestab, et kui Euroopa Kohus ei ole ilmselgelt pädev hagi läbi vaatama, siis võib ta pärast kohtujuristi ärakuulamist ja ilma menetlust jätkamata lahendada kohtuasja põhistatud määrusega. Käesolevas kohtuasjas tuleb kohaldada seda sätet.

- 23 Käesoleval juhul tuleneb eelotsusetaotlusest, et ainus põhikohtuasjas kõne all olev laenuleping sõlmiti 10. detsembril 2012, s.o enne 1. maid 2004, kui Slovaki Vabariik ühines Euroopa Liiduga.
- 24 Nagu Euroopa Komisjon oma kirjalikes seisukohtades märkis, on vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale viimane pädev liidu õigust tõlgendama vaid seoses selle kohaldamisega liikmesriigis alates selle riigi ühinemisest Euroopa Liiduga (vt kohtuotsused Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, punkt 36; Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, EU:C:2007:348, punktid 22 ja 23; CIBA, C-96/08, EU:C:2010:185, punkt 14, ning kohtumäärus Semerdzhiev, C-32/10, EU:C:2011:288, punkt 25). Pealegi on Euroopa Kohtul juba tulnud kohaldada seda kohtupraktikat, mis puudutab taotlust tõlgendada direktiivi 93/13 seoses tarbijakrediidilepinguga, mis on sõlmitud enne Slovaki Vabariigi ühinemist (kohtumäärus SKP, C-433/11, EU:C:2012:702, punkt 36).
- 25 Järelikult ei ole Euroopa Kohus kodukorra artikli 53 lõike 2 kohaselt ilmselgelt pädev vastama Okresný súd Bardejovi esitatud küsimustele.

Kohtukulud

- 26 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) määrab:

Euroopa Liidu Kohus ei ole ilmselgelt pädev vastama Okresný súd Bardejovi (Slovakkia) 15. veebruari 2013. aasta otsusega esitatud küsimustele.

Allkirjad